СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 5. — Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 6. січня, 1923. — VOL. XXXI. — No. 5. — Jersey City, N. J., Saturday, January 6, 1923. — THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД СЛІДИТЬ ЗА КРІЗОЮ В ЕВРОПІ

ВАШІНҐТОН, 4. січня. — Адміністрація слідить уважно кожду подію, яка може мати вплив на розвій крізи (перелому) в Европі. Над нею відбувся тут цілий ряд важних конференцій, однак рівночасно уряд заявляє, що він не бачить ще причини вмішуватися активно в европейські справи. Він все ще стоїть на становищи, якому дав вислів Гюз у своїй вчорашній заяві, що уряд Злучених Держав не може вмішуватися в справи Европи так довго, поки його о посередництво не попросять.

Осередком конференції в европейських справ був американський амбасадор до Англії Ґарвей, котрого президент Гардинг завізвав до Вашінґтону в цїли вияснення ситуації в Европі.

СЕНАТ БУДЕ РОЗБИРАТИ ВНЕСЕННЄ РОБИСОНА

ВАШІНҐТОН, 4. січня. — Як видно із заяв сенаторів про резолюцію Робинсона, щоби американський уряд установив своїх представників до аліянтської репараційної комісії, резолюція має за собою поважне число прихильників.

Прихильники уряду не заявилися отверто проти неї. Сенатор Лодж, голова урядової партії та президент сенатового комітету для заграничних справ, сказав, що він постарається о належите передискутованне резолюції на комітеті та що доложить всіх старань, аби се відбулося як найскорше. За резолюцією заявилися просто всі демократи. Голоси републиканців розділені.

В своїй промові перед сенатом про подану ним резолюцію, сенатор Робинсон заявив: „Франція та Польща занепокоєні великою політичною непевностю і ціла Европа, а самоперше Німеччина, загрожена економічною руїною. Моя резолюция має на цїли розвязати руки президентови Злучених Держав."

ПРИЇЗД АНГЛІЙСЬКОЇ ДОВЖНОЇ КОМІСІЇ ДО АМЕРИКИ

ВАШІНҐТОН, 4. січня. — Сюди приїхала англійська урядова комісія, котра має припорученнє вести переговори з американським урядом про сплаченне воєнних англійських довгів Злученим Державам.

На двірці довідалася вона про зірванне конференції в Парижі. Голова комісії заявив про зірванне: „Воно буде мати поважний вплив і на Англію і на Злучені Держави, котрі обоє глибоко заінтересовані в Европі.".

ХОЧУТЬ ПОКЛИКАТИ АМБАСАДОРА ГАРВЕЯ ПЕРЕД КОМІТЕТ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ

ВАШІНҐТОН, 4. січня. — Підчас дебати над своїм внесеннєм сенатор Робинсон радив, аби комітет для заграничних справ, до котрого відослано його внесеннє, покликав на послуханнє Гарвея, американського амбасадора до Англії.

БОРОТЬБА УРЯДУ ПРОТИ КУ-КЛАКС-КЛЕНА

БЕСТРОП, Луисіяна, 4. січня. — Потайна орґанізація Ку-Клакс-Клен стане завтра на суд.

Завтра почнеться тут судове переслуханне в справі мучення і вбийства Ричардса та Даниелса, котрих тіла найдено недавно в озері. Уряд спроваджує до суду цїлу масу свідків. Судовий будинок стережуть маси війска та поліції. Чутки про заведенне воєнного стану для удержання порядку покищо безосновні.

ДАЛЬШЕ ПІДПАЛЮЮТЬ КАТОЛИЦЬКІ ІНСТИТУЦІЇ

КВІБЕК, Канада, 4. січня. — Нині занотовано вже одинайцятий пожар католицької інституції в Канаді, коли яких 30 миль звідси погорів конвент (монастир) Доброго Пастиря.

Огонь почався коло півночи на даху будинку та поширився по цїлій будівлі дуже скоро. В будинку живе звичайно коло 200 дітий, але в час пожару через свята Різдва було там лишень коло половини звичайного числа. Всї вони утекли в час. Шкода виносить коло 100,000 долярів.

ЩЕ ОДИН ПОЖАР КАТОЛИЦЬКОЇ ІНСТИТУЦІЇ

ВІНІПЕР, Манітоба, Канада, 4. січня. — Нині над ранком погоріла католицька школа на Сейнт Бонифейс під Вініпеґом.

Огонь почався з невідомої причини. Шкода виносить коло 106,000 долярів. Поліція підозріває підпал.

ХОЧУТЬ ЗНАТИ, ЩО СЕ ТАКЕ „УПИВАЮЧИЙ НАПИТОК"

ВАШІНҐТОН, 4. січня. — Мезурський сенатор Спенсер вніс резолюцію, щоби президент установив комісію, зложену зі сімох людий, з котрих кождий має побирати місячну пенсію 750 долярів, котра має мати обовязок ствердити, який алькоголічний складник робить напиток опяняючим.

На сім комісарів що найменче два місця мають бути заняті жінками. Комісія малаби право покликати свідків.

Як каже автор законопроекта, цїлю його є установити, кілько алькоголю потреба, щоби запити чоловіка.

ВУГЛЕВА КОНФЕРЕНЦІЯ НА МЕРТВІЙ ТОЧЦІ

ШИКАГО, 4. січня. — Конференція урядників робітничих юній та властителів копалень мягкого вугля, яка радила над способами запобіження нового вуглевого страйку слідуючого цвітня, коли покінчиться теперішний контракт, дійшла нині до мертвої точки і відай розійдеться завтра, не зробивши нічого.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА

НА УКРАЇНСЬКІ ПРИВАТНІ ШКОЛИ В НАШІЙ ГАЛИЧИНІ.

УКРАЇНЦІ, РАТУЙМО РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЧИНІ! ЙДІМ З КОЛЯДОЮ ХАТА ВІД ХАТИ.

ЗІБРАНІ ЖЕРТВИ ВІДСИЛАЙМО ДО ОБЄДНАННЯ, 817 НОРТ ФРЕНКЛИН СТР., ФИЛАДЕЛФІЯ, НА ФОНД РІДНОЇ ШКОЛИ.

НОВІ БУДИНКИ ДЛЯ ВАШІНҐТОНУ

ВАШІНҐТОН, 4. січня.—Ютський сенатор Смут вніс в сенаті резолюцію на визначеннє 25 до 30 міліонів долярів на виставленнє нових будівель в столиці Злучених Держав.

Малиби поставити будівлі, щоби не наймати чужих будинків на ріжні відділи уряду, як пенийний уряд. і др.

КАПІТАН КОРАБЛЯ ПОМЕР ЧЕРЕЗ БРАК ГОРІВКИ НА КОРАБЛИ

Капітан корабля „Президент Адемс", що приїхав до нюйорського порту в середу з тридевим опізненнєм, кликаним грізною бурею на океані, росповідав про небувалий факт в історії мореплавби, який случився йому підчас послідної подорожи з Европи до Америки. Будучи на повнім морю, дістав він наперед бездротну телеґраму від перевозового корабля „Гатерас", що капітан його Матюс наслідком довгого вартування на мості корабля серед страшної бурі захорував на запаленне легень та готов померти, бо наслідком прогибіційного зарядження на корабли нема ніякого алькоголю. На другий день він дістав другу телеґраму, що капітан Матюс справді помер та що його наступник збирається справити йому на морю похорони, а не маючи на корабли ні біблії ні ніякої книжочки до молитви, просить його переслати йому бездротним телеґрафом молитву за померщими. Капітан „Президента Адемса" вволив волю та перетелеґрафував зі свого молитовника похоронну молитву.

ПОСТРІЛИВ ЖІНКУ, КОТРУ ЛЮБИВ

Джерзисітська поліція арештувала Осипа Наймана, 32-літного мущину, котрий при помочи ґазетного оголошення, що має на продаж хатну обстанову, заманив до хати дві жінки. Коли жінки увійшли до мешкання, Найман старався їх розлучити, заявляючи що він любить одну з них, паню Марту Новак. Коли ся відтрутила з обуреннєм напрутливого кавалера, сей добув револьвера та стрілив до неї три разы.

Тяжко ранену відставлено до шпиталя, а Наймана до вязниці.

ЗАВАЛЕННЄ МОСТА

В місті Келсо, в стейті Вашінґтоні, завалився міст на ріці Кавлиц. На мості було в ту хвилю споре число возів, автомобілів, прохожих та цікавих видців, що зібралися дивити на великі води та пливучі рікою бруси дерев.

Разом мало бути на мості коло 100 осіб. Всі вони в мить опинилися в холодних нурах ріки. Частина людий, а саме ті, що в хвилї заваления моста находилися на його кінцях, вспіли вдертися на урвені линви та звисаючі заліза. Решта поплила рікою.

На вістку про нещастє в місті запанувало велике занепокоєннє. Богато родин ждало, чи який член не попав в нещастє. Вечером в місті не звилося 18 людий, котрих вважають за пропавших.

Причиною нещастя було зірванне зелізних линв під напором води й плину.

ЗАБОРОНА ЧУЖОЗЕМЦЯМ КУПУВАТИ В НІМЕЧЧИНІ ДОМИ

Наслідком сильного спадку німецької валюти закуповую чужоземці в останніх часах у великій скількости доми в німецьких містах. Німецьке правительство дуже занепокоєне цим і глядає способу, на основі якого можна би заборонити, або унеможливити чужоземцям купівлю домів по ріжних містах. Чужоземці позакуповували будівлї й камяниці головно по найбільших містах Німеччини, як Берлін, Дрезден, Кельн і Вісбаден. У Берліні в цім році перейшло в руки чужоземців коло 34% усіх камяниць. Найбільше з усіх купують Шведи, Норвежці, Голяндці, Єспанці, люде з польської займанщини та Жиди. В Дрездені й инших містах Саксонії найбільше купують Чехи, на заході Французи. Згідно з версальським мировим договором Німеччина не має права заборонити купівлю домів громадянам держав, які воювали з нею, тому німецьке правительство рішило підчини всі продажі домів у чужі руки буде могти-ме наступити тільки за дозволом правительства.

ПОЖЕЖА У ЛЬВОВІ

Дня 1. грудня вечером вибухла пожежа у фабриці неколяди при ул. Шептицьких. Пожарна сторожа зліквідувала пожежу. Шкода виносить 10 міліонів.

ЗАОЩАДИВ

Нюйорський суддя засудив якогось Миколу Віра на 50 долярів кари зате, що входячи до підземної зелізниці, вкинув до машини при вході не правдивого нікля, але кусок зеліза відповідної величини.

ЮНІЯ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ

Петро Шепетюк, голова юнії робітників, занятих розбираннєм старих домів, віднісся до Американської федерації Праці зі закликом помогти юнії проти большевицьких аґентів, що змовилися захопити в свої руки управу юнії.

СНІГОВІ ЗАВІЇ В КАРПАТАХ

В Карпатах упали такі великі сніги, що наслідком того припинено залізничу комунікацію на лінії Новий Лупків-Тисна.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ „СОВНАРКОМ" ЗНОВУ ВКОМІСАРИВСЯ

МОСКВА, столиця Московщини. — 1. січня. — На засіданню нововибраного Всеросійського Центрального Виконуючого Комітету, яке відбулося в Кремлі вибрано одноголосно слідуючий Совет Народніх Комісарів:

Ленін — голова Совету Народніх Комісарів

Риков — перший заступник голови.

Цюрупов — другий заступник голови.

Каменев — третій заступник голови.

Лунчарський — нар. комісар освіти.

Красін — нар. комісар заграничної торговлі.

Сокольніков — нар. комісар фінансів.

Сталін — нар. комісар національ справ.

Шмідт — нар. комісар праці.

Брюханов — нар. комісар харчевих справ.

Троцький — нар. комісар війни.

Джержінський — нар. комісар внутр. справ і комунікації.

Довналевський — нар. ком. почт і телеграфів.

Семашко — нар. комісар

Чічерін — нар. комісар закордонних справ.

Курський — нар. комісар судівництва.

Яковенко — нар. комісар хліборобства.

Цюрупа — голова Інспекції Робітників і Селян.

Богданов — голова Головної Економічної Ради.

АЛІЯНТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ В ПАРИЖІ В СПРАВІ НІМЕЦЬКИХ „ВОЄННИХ ВІДШКОДОВАНЬ" РОЗБИЛАСЬ

ПАРИЖ, 4. січня. — Нині о 7-ій годині вечером тутешня аліянтська конференція у справі німецьких воєнних відшкодовань розбилась.

Британський премієр Бонар Ло предложив свій плян про 4-річну мораторію для Німеччини і про зменьшеннє „воєнного відшкодовання" до 50 біліонів золотих німецьких марок яко ультимат Великої Британії. Він заявив, що від сього пляну не відступить.

Зноваж французький премієр Пуанкаре заявив, що він не відступить від версайського мирового договору, який признає Франції великі „воєнні відшкодовання" від Німеччини, ані не признасть Німеччині мораторії, поки не мати-ме дійсних запорук для того, що вона сплатить Франції сі „відшкодовання"

Італійська делеґація теж не приняла британського пляну, а хотіла посередничити між Великою Британією і Францією для доведення до порозуміння у сьому важному питанню та задля вирато(в)ання конференції від розбиття.

Одначе всякі заходи не повелись і конференція таки розбилась.

Велика Британія покинула конференцію із знеохотою, по „воєнних відшкодовань".

Кажуть, що Франція тепер готова рішитись на крайний виступ і напасти на Німеччину своїм війском задля вимушення на ній „воєнних відшкодовань".

ФРАНЦІЯ НЕ ГОДИТЬСЯ НА ПЕРЕМИРНИЙ ДОГОВІР З НІМЕЧЧИНОЮ ЧЕРЕЗ ПОЛЬЩУ

ПАРИЖ, 4. січня. — Французький премієр Пуанкаре вислав телеґраму до французького амбасадора Жісрана у Вашингтоні, в якій поручає йому відвідати американського державного секретаря Гюса й обговорити з ним справу перемирного предложення Німеччини.

Як звісно, німецький міністер закордонних справ, барон Розенберґ, вислав через державного секретаря Гюса предложеннє 60-літнього перемиря з Францією, Великою Британією й Італією, під умовою, що Франція уступить з Надренського краю, який взяла в окупацію на 15 літ на основі версайського мирового договору.

Французьке правительство відкинуло се предложеннє, а амбасадор Жісран має з поручення премієра Пуанкаре вияснити причини сього.

Примієр Пуанкаре каже в телеґрамі переказати Гюсови, що головною притокою сього мирового виступу Німеччини є те, що й самий барон Розенберґ сказав, а саме освободженнє Надренщини з французької окупації. Впрочім, каже Пуанкаре, Франція знає, що Німеччина не хоче на неї нападати, але вона теж знає, що Німеччина наперед готовиться напасти на своїх меньших сусідів на сході, а союзників Франції, іменно на Польщу і Чехословаччину, щоби забрати їх землї. А тоді перемирний договір Німеччині тільки поміг би, бо аліянти мали би звязані руки і не могли би їти на оборону своїм малим союзникам на сході.

З отсих причин Франція не хоче згодитись на німецьке предложеннє про перемирний договір і сі причини має амбасадор Жісран подати до відома державному секретареви Гюсови.

СПІР ЗА ФРАНЦУСЬКЕ ЗОЛОТО В ЗАСТАВІ В АНГЛІЇ

ПАРИЖ, 4. січня. — Управа Банку Франції заявляє, що британське правительство не має рації, коли каже, що Франція зложила в Банку Англії своє золото в запоруку за воєнну позичку. Франція, каже та управа, зложила своє золото нібито на те, аби вартість британських паперових гроший не впадала, коли вчасі війни Велика Британія платила за замовлення для аліянтів. І длятого, каже управа Банку Франції, вона вважає своє золото в Англії і далі за свою власність та у звітах зазначує, що се „золото Банку Франції заграницею".

Одначе Англія таки стоїть при своїм і таки вважає французьке золото за запоруку позички і тому не хоче його Франції віддати, хиба аж по полагоді довгів, які Франція винна Англії. Тепер Банк Англії має у себе 1,800,000,000 золотих французьких франків.

ПАННА ЕДДЕМС ВІРИТЬ, ЩО АМЕРИКА ВСТУПИТЬ ДО ЛІҐИ НАРОДІВ

ЛОНДОН, 3. січня. — Провідниця жіночого поступового руху в Злучених Державах, панна Джейн Еддемс, перед виїздом у світову подорож виголосила на зібранню промову, в якій заявила, що вона вірить, що Злучені Держави небаром вступлять до Ліґи Народів.

Вона сказала, що рух в сьому напрямі в Америці кріпшає кождої хвилини. За вступленнєм Америки до Ліґи Народів будуть, на її думку, фармери, яких бльок вже має силу в Конґресі у Вашингтоні; а далі банкири із східних стейтів, котрі щораз більше інтересуються европейськими справами; і вкінці женщини-горожанки, котрих болить серце ізза нещасливого становища в Европі, де діти голодують і виростають без просвіти. Американки соромились би, що вони вступили до політичного життя, якби не потрафили щонебудь доброго зробити для направи теперішних лячних відносин в Европі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЖЕЛАННЯ ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО ПЕРЕСИЛАЄ ВСІМ ЧЛЕНАМ І ЧЛЕНКИНЯМ У. Н. СОЮЗА

Головний Уряд. У. Н. Союза.

В ДЕНЬ РІЗДВА ХРИСТОВОГО.

Тому 8 літ було перше Різдво вчасі світової війни. Тоді смуток був на Україні, бо Західна Україна була під московським наїздом а Східна Україна була в московській неволі. Зноваж від 4 літ називається, що настав мир в Европі, але мира не було і немає там. Немає мира і на Україні. Нема волі на Вкраїні.

І нині не гомонить весела пісня на Україні, бо ворог Лях держить своє наїзницьке військо на західних землях, а ворог Москаль на східних землях України.

Але нинішній день, день народження Христа, учителя Світла і Правди, повинен вказати Українцям, що не слід і не пора їм віддаватися смуткови і зневірі.

Бувало і є в історії, що великі і могучі народи не могли ані убити ані здавити маленьких народців, бо побідило Світло і Правда. Сили могучого переможця впали, а вийшли побідником маленькі придавлені народці.

А прецінь Українці се не маленький народець. Се великий, здоровий і спосібний 40-міліоновий нарід, який живе на дуже богатій землі.

Кинувся хвилево на безоружну Україну 15-міліоновий бідний та обдовжений польський нарід, бо був зоружений чужими. Кинулись теж хвилево московські большевики, бо були добре зоружені. Але се ані в безконечність ані навіть довго тривати не може. Прийде скоро конець насильній оружній силі.

Бо не пропадає нарід малий ні великий, але нарід підлий і нікчемний, нарід рабів. Лише нарід, що піддається і зрабіє, пропадає.

Українці не піддались. На Східній Україні брязчить оруже повстанців, а московський наїзник іде проти них із шибеницями, як кат, як царський опришок. І на Західній Україні іде кровава боротьба проти ляцького наїзника, котрий теж іде проти борців за волю із шибеницею як кат, як царський опришок.

Вже нераз царі попадали зі своїми шибнеицями. Упали і московські недавно соромно і нещасно. Впадуть тепер і московсько-комісарські та ляцькі опришки, неменьше соромно й нещасно.

А нарід український, нарід борців, нарід, що видає героїв і лицарів, встане з крови вольний і обновлений і буде у себе ґаздувати як другі вольні народи.

Нарід борців не загине, — не загине Україна. А тоді буде на Україні гомоніти дійсно весела пісня Різдвяна.

ПОЧАТОК УКРАЇНСЬКИХ ПРИВАТНИХ ШКІЛ НА БУКОВИНІ.

Слід зазначити відрадну прояву в життю буковинських Українців. Коли наш нарід опинився майже без школи, почав він самооборону. Треба було ратувати молоде поколінне від цілковитого анальфабетизму. Треба було дати йому рідну школу, де вчили би свої, не чужі вчителі. Не важне це, чи та школа мала би право прилюдности чи ні. Не важне це, чи її вихованці мали би якісь там державою признані свідоцтва. А важне, щоб їх вчили у своїй школі свої вчителі.

І такі школи вже є. Товариство „Українська Школа" закладає приватні курси. Їх піддержує безпосередніми датками цілий нарід. Кождий свідомий Українець оподаткував себе добровільно відповідними датками й несе кождого місяця свою лепту для української школи. Цих шкіл дуже мало. Бо лише в Черновцях заложились вони. Із Шкільним роком 1922-23 увійшли вони в житте і там вчаться вже ті щасливі, що найшли місце, хотяй що ті школи не мають права прилюдности. Безперечно, що ті курси — це тільки капля в морі, але се початок до дальшої праці.

Заснованне приватних курсів надало цілком новий напрямок в розвитку українського шкільництва на Буковині. Це переоцінка вартостий. Це зміна старого погляду відносно школи, як средства до осягнення золотого ковнірця на поступовий, як средство до абразовання, що піде на услуги своїй вітчині.

З НАГОДИ СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО ЖЕЛАЄ ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ „СВОБОДИ" ВСЬОГО ДОБРА

Редакція і Адміністрація Видавництва „Свобода".

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!

Від часу відродження української державности святкує многострадальний український нарід Галицької України пяте Різдво Христове. Одно з них зустрічав він серед гуку гармат, серед военного лихоліття, серед завзятої та крівавої боротьби за волю, — але на волі, а чотири послідні святкує в повній неволі, серед сліз і крови. В день Рождества Того, що приніс мир світу сему, не має український нарід на своїй прадідній землі навіть безпечного даху над головою. Переповнені українськими мучениками ляцькі вязниці та ляцькі табори смерти, це одинокий притулок, який зготувала ляцька влада для наших братів в старім краю на сегорічне Різдво Христове. Ляцькі кримінали, це той одинокий, безпечний дах, який в сегоднішне свято висить над головами 20.000 українських мучеників, послідних жертв безправно переведених ляцьких виборів в Галичині. Так, в тих холодних та брудних ямах призначених для найгірших злочинців і бандитів, святкує сегодня пяте від часу відродження галицької державности Різдво Христове 20.000 українських героїв — наших братів. Там в тюремних келіях серед зневаги з боку ляцьких сторожів та серед ляцьких побоїв витають вони сегодня прихід нової ідеї, витають побіду добра над злом, справедливости над насиллям.

І одно тільки світло доходить до їх темних, убогих келій. Це світло зорі вифлеємської. І тільки оден голос чують вони, це голос ангелів з небес: Радуйтеся, бо отсе вбивають тіло Ваше ті, що душі Вашої вбити не можуть! І на глум ляцьким наїзникам, на знак протесту і погорди понесеться на Різдво Христове по всіх вязничих келіях попри „Бог предвічний" радісна пісня: „Не пора Москалеви й Ляхови служить". Залунає вона так грімко як лунала недавно по всіх ляцьких тюрмах в дни 1. листопада — в дни найбільшого свята Галицької України. Залунає, бо хоч закуте тіло наше, то дух наш не раб. Ляцький Ірод, добиваючи 20.000 невинних українських жертв, забуває, що дух волі живе сегодня в сорок міліоновій масі, що в самій тільки Галичині живе чотири міліони свідків ляцьких насильств, які готові піти на смерть в обороні української державности. Він забуває, що хоч край наш хвилево в неволі то наша національна і державна ідея вже побідила. Смертию соток тисяч наших народних мучеників ми окупили смерть національну. Смерть тих соток тисяч дала вічне життя відродившійся українській нації і українській державі.

Ломиться на наших очах імперіялістична Франція, а коли та тільки захитається то Польща полетить вже стрімголов в долину. Кров мучеників наших не піде на дармо. За нашу кров повисне над Польщею таке прокляття, яке висіло над Росією коли її прокляв царевич Алексій мучений своїм батьком Петром Великим: „І буде падати та кров з голови на голову до послідних царів і в крови згине весь рід наш. За тебе покарає Бог Росію." І чи не сповнилися ті пророчі слова на наших очах? Так, за наших ще часів сповниться і то прокляття, яке кинув наш замучений нарід на Польщу. За невинну українську кров, пролиту теперішними ляцькими катами потерпить весь польський нарід. Признаки цего, вже тепер бачимо, а бійство польського президента самими Ляхами це тільки оден з видніїших обявів того, що незабаром готово бути природним явищем.

Пяте від часу відродження української державности Різдво Христове витискає на очах наших слези, коли згадаємо на муки наших братів в старім краю, але і наповняє заразом серце наше новим завзяттям, новою і сильною вірою, коли глянемо на горду і геройську поставу старого краю супроти ляцького наїзника. Нарід, якого сини вмирають в той спосіб, що в останній секунді життя, перед розстрілом видають оклик: Хай живе Україна! — сильний і незломний. Наш народний геній знав той нарід. Тому і передав йому заповіт, що:

„О, ні! Не самі сльози і зітхання
Тобі судились. Вірю в силу духа
І в день воскресний Твойого
[повстання".

* * *

Гарний звичай принявся в Англії. Рік річно в той день і ту мінуту, коли в світовій війні випущено послідний раз смертоносне гарматне стрілно, припинює кождий Англієць на дві мінути своє заняття чи забаву та вдумується в минуле страшне военне нещастє, згадує рідню і приятелів, що згинули в обороні вітчини, а рівнож згадує ще і того погибшого в війні нікому незнаного жовніра — героя, якого роду ні імени не знати, а до якого гробу звертається в ту мінуту серце цілої Англії.

Для нас Українців війна ще не скінчена. Навпаки, военне лихоліття в старім краю сегодня ще страшнійше чим колинебудь. На нашій рідній землі не можна нам навіть наших героїв помянути. Там кидають все ще собакам під ноги тіла наших мучеників. Там все ще викадують з гробів кости братів та батьків наших.

Але тут в Америці інакше. Тут зійдеться в спокою українська сімя на Святий Вечір. Забуде хоч на хвилину на життеві злидні, пожелає собі, поговорить і весело буде. Та при тій родинній веселости не слід нам забути, що в той день до стола Великої Української Сімі не засядуть десятки тисяч наших галицьких і придніпрянських братів, що нидіють по ляцьких вязницях і таборах. Знайдім-же і ми Американські Українці в ту веселу для нас хвилю дві мінути вільного часу та звернім в той час серце і душу нашу в рідні сторони. Перенесімся ситі і веселі на дві мінути до львівських тюрм та до гнилих арештів по наших повітових місточках. Відчуймо в той час біль серця тих мучеників, що сидять в Пикуличах, в Домбю і в Тухолі. Шукаймо між тими нещасними жертвами свого батька, сестру, або брата. Нема їх, шукаймо приятеля, а коли і того не знайдемо, шукаймо незнаного нам героя. А тих послідних богато — богато. Не забудьмо згадати їх при Святій Вечері. Пошануймо на Святий Вечір наш старий звичай, що велів лишати на столі рештки страв для душ наших предків, що по стародавним віруванням нашим о півночи встають з гробу і приходять до хати, щоби засісти до Святої Вечері. Пошануймо в той спосіб, що згадаймо хоч через дві мінути в поважній задумі полягших борців та подбаймо в той вечір і про тих живих, що опинилися в ляцьких тюрмах та ляцьких таборах смерти. Не лишаймо для них страв, бо вони до хат наших не прийдуть. Лишім для них отворене серце, бо тільки туди вони ввійти бажають. А коли вони ввійдуть в серце наше хоч на дві мінути, тоді не треба буде нікому з нас пригадувати, що не слід нам ситим і одітим забути в сегорічне Різдво Христове на наш Рідний Край, бо той Край вимагає сегодня від всіх своїх синів більших чим колинебудь жертв. Не відмовмо тої жертви і в день сегорічного Різдва Христового. Зложім на те, щоби вже слідуюче Різдво Христове зустрічав український нарід на всіх своїх землях серед радости і на волі.

В той спосіб відсвяткуємо гідно сегорічне, а від часу проголошення української державности в Галичині, пяте Різдво Христове.

Др. Лука Мишуга.

ЧИ ТАК МАЄ БУТИ?

Христос родився,
Гомону не чути:
Чи людий немає,
Чи так має бути?

Чи так має бути...
Світ перемінився.
В сумні для нас свята
Христос народився.

Та пройдуть ті хмари
Що нас криють нині.
І Різдво веселе
Буде на Вкраїні.

Бруклин, Н. Й., 1. січня, 1923.

Евген Жуковський.

ОДНАК НАДІЇ НЕ КИНЕМ.

(Коляда).

На небі зірка днесь засіяла
І ясним світлом сіяє,
На Україні народ в кайданах,
Лях та „червоний" гуляє.

Там в Галичині, вбогій країні,
Браття і сестри в вязниці,
Тай в наддніпрянській славній Вкраїні
Як за царя чи цариці.

Хоч ми убогі й лихом побиті,
Однак надії не кинем;
Боротись будем за Україну,
Й вольні будем або згинем.

Бруклин, Н. Й., 31. грудня, 1922.

Евген Жуковський.

НА КОЛЯДУ.

КОЛЯДА.

(Співається на ноту: „Нині Адаме")

Нині Народе — весь пробудися!
З різдвом Христовим — в рідний край
[звернися!
Де сиріт сто тисяч — з голоду конає,
Де розпуки голос — до неба лунає,
Де коляди вже не чути,
Де що хвилі свіжі трупи,
З голоду й холоду;
Де лях нищить Галичину,
А большевик Україну,
Там звернись, подивись!

* * *

Ту причину лиха — вже цілий світ знає!
Та на просьби наші — уха затикає!
Затикає уха — відвертає очи,
Про наші кривди — слухати не хоче.
Москаль з ляхом бенькетують
Палять, ріжуть і мордують,
А ми що, всі на то?
Може пійдем помагати
Братів своїх мордувати
Москалям і ляхам?

* * *

Довго ми вже спали, — довго ми дрі-
[мали,
Довго ми сварились, — довго нарікали;
Ми терпіли в себе — большевицьких
[хрунів,
Слухалисьмо ріжних — ляцьких кала-
[кунів,
Не вірили в свої сили,
А тимчасом всі нас били,
Як снопів, бив хто хтів.
Били ляхи з москалями,
А червоні із хрунями,
Ми брали, мовчали!

* * *

Браття! так довше — бути не може!
Бо вража сила — нас переможе!
Покажімо світу, — що ми ще живемо,
Що рідного краю — боронити-мемо,
Будем краю боронити,
А всіх врагів будем бити,
Так як нас бють всі враз.
Тому браття час повстати,
Кадри боєві збирати,
І як стій всі у бій!

* * *

Отсю високопатріотичну коляду, гарну так змістом як і формою поетичною зложив п. Михайло Гусак з Миннеаполис, Минн. Кожда строфа повторюєсь до кінця, а кінчиться коляда закликом: **І як стій всі у бій!** Поет не мав на думці бою на штики, або гармати, тут в Америці, але розуміє тут боротьбу з ляхом наїзником в матеріяльній допомозі рідному краєви.

Нагода до сього надається якраз тепер в часі Різдва. В кождій громаді українській знайдеться гурток щирих Українців, які не пожалують свого труду, та пійдуть з колядою по хатах, як наш стародавній звичай велить, а думаю, не знайдеться між Українцями такої одиниці, щоб на патріотичну ціль пожалувала хоч мізерного „кводра" на боротьбу з ляшнею. Громада великий чоловік!

Ось в списку жертв на негайну допомогу рідному краєви бачимо деякі місцевости, які щодо численности населення українського, за мало виявили діяльности в сійсправі, як Янгставн, Бостон, Шенандо, Шемокин, Олифант, або і зовсім справу приспали, як Скрентон. Се-ж українські оселі, які повинні би другим приміром стати, та видко діло, нема кому сплячих пробудити, а „пора се великая єсть", як казав Іван Франко. Нехайжеж хотяй тепер ті сплячі проснуться із сеї дрімоти підчас надходячих свят і покажуть, що вони „браття козацького роду", але покажуть ділом, а не голими словами. Наші рідні брати там за морем ідуть на смерть з усмішкою на устах, щоби клятий лях не побачив їх скривлених лиць і не радів, що досолив „Гайдамакам", а ми тут благоденствуємо і байдуже нам, що наші браття за морем простягають до нас свої вихудлі руки і благають на ситих о поміч. Що більше, тут ще нераз даються чути голоси поміж приклонниками Яцкових і Твердохлібів, що „якби не заслужив, то і не стріляли би в него". Кров буриться в жилах, пястук затискаєсь що аж кров зпід нігтів виступає, коли вчуєш таке хрунканнє, коли згадаєш, що є ще між нами Українцями такі люди, що важаться кидати такою грязюкою хрунсько-ляцькою в обличче народнім мученикам, що кровю своєю обагрили рідну землицю, добуваючи їй волі! Ганьба тим ляцьким наймитам-рабам".

А ми, браття Українці, коли хочемо зватись патріотами, проснімся, покажім ділом, що ми потомки козацького роду. Нехай та Божа дитинка Ісус, що принесла світло Правди з небес, і наші уми просвітить, прожене тьму оспалости, а підбадьорить нас до великих діл, до жертв на жертвеннику нашої поневоленої матери-України.

о. В. Гривнак.

НОВІ ІМІГРАЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

З послідних кількох днів можна знов занотувати кілька нових проєктів в іміграційній справі.

Недавно виступив голова іміграційного комітету в палаті послів, конгресмен Джансон, з проєктом обмежити теперішну квоту до 2 процентів іміґрантів, які з кождого краю були тут в 1900. році. На ділі, однак, се був одинокий проєкт на обмеженне, бо проєкт конгресмена Какса заявляється за 2 процентами, але не іміграції з 1900. року, але 1890. року.

Зате по цілому краю іде всестороння агітація за звільненнем іміграційних обмежень. Торговельні палати, підприємців в ріжних промислах, ба навіть іміграційні урядники заявляються за тим, щоби брами до Злучених Держав отворити троха ширше. Дуже важний під зглядом голос фармерів, яких домагання допустити більше численну іміграцію може таки переважити опозицію робітничих юній, які бояться обниження робітничої заплати через новий наплив іміграптів.

Факт, що тільки людий та чинників дебатує питанне, вказує, що в короткім часі можна сподіватися якихось змін іміграційного закона.

ДИВНА ІСТОРИЧНА ДОЛЯ.

В день по виборах першого президента Польщі писала вшехпольська „Ґазета Варшавска":

„Фактом є і фактом лишиться, що моральне право, воля польського народа не стоїть за Нарутовичем. Новий президент дістав 186 голосів польських та 103 голоси Жидів та других, переважно ворожих Польщі...

„Через довгий ряд днів від хвилі виборів до сойму і сенату „польська людова партія" не могла не бачити одинокої альтернативи (одиноких двох можливостий): або з правицею — більшість польська, або більшість ліва — з Жидами й другими ворогами польської держави.

„Польська людова партія пішла з Жидами, Німцями, Українцями і другими..."

Наведені слова вшехпольської ґазетки показують, що польські націоналісти нарешті порозуміли, до чого вони довели Польщу своїм захланним захоплюванням чужих земель. Польська держава найшлася в такім положенню, що Українці, Жиди, Литовці і другі поневолені народи Польщі на хвилю мали хоча те вдоволенне, що їх голос важив при виборах президента більше, як голос найзагорільших польських націоналістів.

РУМУНИ КОЛЬОНІЗУЮТЬ УКРАЇНСЬКУ БУКОВИНУ СВОЇМИ КОЛЬОНІСТАМИ.

Живемо в часі реформ. І Румунам забажалось також перевести на Буковині аграрну реформу. Та вони переводять її так, що спроваджують до північно-західної Буковини румунських кольоністів і наділюють їх там українською землею. В цей спосіб хочуть вони заселити українську землю, що пересякла потом наших рільників, румунськими кольоністами і відібрати та витрутити з цієї землі українського властителя. Забирають нашим селянам навіть виарендовані панські поля, які вони вже опрацювали. Село противиться цій кольонізації в дуже рішучий спосіб. І так справились наші селяни в кількох селах (приміром, в Чункові) зі своїми ворогами так, що ті вже не потребують землі... Здається, що це буде доброю наукою для всіх майбутніх кольонізаторів.

САМОСТІЙНІСТЬ УКРАЇНИ ПІД БОЛЬШЕВИКАМИ.

Підчас послідного (четвертого) конґресу комуністичного інтернаціонала в Москві зайшов дуже характеристичний случай, який незвичайно влучно характеризує відношенне Росії до України.

При виборах, саме, виконавчого комітету (Исполкома) вибрано яко представників Росії Леніна і Троцького, Прухняка яко представника Польщі, і т. д. Представника України не вибирано. Україну представляють Ленін і Троцький.

Факт, що Польщі оставлено представника, а для України не поставлено навіть Раковського, показує, що московські большевики в своїм націоналізмі стараються затерти перед широким світом память про український народ.

Богдан Лепкий.

СМІЙТЕСЯ, З МЕНЕ ЛЮДЕ.

Смійтеся з мене, люде, смійтесь, люде,
Що як стрілець серну, так гоню горду мрію.
Для вас обід вигідний дома буде,
А я розтрачу сили і зімлію
в погоні цій.

Ах смійтесь з мене, смійтеся сусіде,
Як з божевільного в селі смієсь дітвора.
Я знаю, з вас ніхто моїм слідом не піде,
Бо я дивак, бо в мене думка хора,
„жалкий фантаст."

А всеж таки, люблю я і кохаю
Отсю мандрівку вічну, цю погоню
Біля воріт загубленого раю
За ідеалом, і — хоч сили роню,
летіти-му!

НА ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ДЛЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО.

Останнім разом оголошена збірка на ювилейний дар для Богдана Лепкого виносила $383,47. З того часу досі прийшло ще $79,90, значить загальна сума, яку зложили досі американські Українці Богданови Лепкому виносить $463,37.

До суми $1,000, яку американські Українці хотіли зложити Б. Лепкому в дарі з нагоди 50-літніх роковин його уродин і 30-літніх роковин його писменницької праці, — БРАКУЄ ЩЕ БІЛЬША ПОЛОВИНА, а саме: $536,63.

Дальші жертви і листи оголосимо в слідуючих числах, а тут лише пригадаємо перед Різдвом, що нашим обовязком є зібрати ПО ВСІХ ГРОМАДАХ бодай маленький дарунок на ювилейний дар великому поетови Галицької України. Бо лише тоді сей дар буде достойною памяткою і на будуче, як він буде загальний.

Нехайже всі діяльнійші наші громадяни по всіх містах потрудяться, аби з усіх сторін прийшов бодай маленький дарунок і то як найскорше, бо пора сей фонд замкнути.

ГУЦУЛЬСЬКА КОЛЯДА.

Дякуймо Богу Ісусу Христу,
Ой-дай, Боже!
Ісусу Христу, Пречистій Діві,
Пречистій Діві і усім свийтим,
І усім свийтим, що є у небі,
І усім старшим, шо є на земли!
Наші господару, сідай коло нас,
Не сам з собою, із дружиною,
З дружиною, із діточками.
Сидите коло нас, послухайте нас;
Будемо ми вам кольидувати,
Кольидувати, Христу співати.
Царю Давиде, ставай со слави,
Кольидуй кольиду разом із нами.
Христу рожденному всі царі грают,
Співаймо, граймо, граймо, співаймо,
Христа рожденного всі вихваляймо!
Газди з бабами, газди з жінками,
Христу рожденному всі вони грают
Веселенько Христу співают!
Христа рожденного всі вихваляют!
Співаймо, граймо, граймо, співаймо,
Христа рожденного всі вихваляймо!

* * *

Парубки з дівками, хлопці з [дівчьитами,
Коники, корови тай ще волики,
Овечки, козочки, та й ще і бжілки,
Гусочки, качечки та поросючки,
Курочки, когутики та голубочки,
У скрипки, в трубки тай-ще й дзвінки.
І місьиц, сонце, зірниці з неба,
І дощик дрібний тай вітри з нема,
Та і водиці, шо всім нам треба,
Христу рожденному всі царі грают,
Співаймо, граймо, граймо, співаймо,
Христа рожденного всі вихваляймо!
Газди з бабами, газди з жінками,
Христу рожденному всі вони грают
Веселенько Христу співают!
Христа рожденного всі вихваляют!
Граймо, граймо, граймо, співаймо,
Христа рожденного всі вихваляймо!

* * *

Бувайте здоровйи, наш господару
Не сами з собою, із дружиною,
З дружиною і діточками.
Вітаємо вас шьистем, здоровйим,
Шьистем, здоровйим, свийтим [Рождеством,
Свийтим Рождеством і Сусом Христом,
Сусом Христом і Новий Роком.
Тим сим словом тривайте здорові!

Богдан Лепкий.

БАТУРИНСЬКІ РУЇНИ.

На пригірку поміж гаями,
Повитий срібною імлою,
Підпертий білими стовпами,
Гетьманський дім...
На зломі злім,
Немов у його вдарив грім,
Дивіть, дивіть!

До праці, браття! Піднесемо
Його з упадку і з руїни
Розбиті статуї двигнемо,
З мрамору відбудуєм стіни,
И буде горів,
Буде яснів,
Як за своїх щасливих днів.
Колись, колись.

Та що це? Чуєте ці стони,
Неначе голос зпід могили;
Сторощені святі ікони,
Храм розбишаки осквернили,
На сходах кров,
В хоромах кров,
Опльований святий покров,
Лишіть, лишіть!

Кому ви хочете строїти
Оселю в цім пустім приюті?
Чужим царям?—О бідні діти,
Зарання втоплені в отруті!
Не сяде пан,
Ні цар ні хан,
Там де колись сидів гетьман,
Ніколи!

Краків 1911.

ПІСЛЯ ВИБОРІВ—ВІЙСКОВА БРАНКА В ГАЛИЧИНІ.

(Від власного кореспондента).

В своїм змаганню прилучити українську Галичину до Польщі польське правительство стає щораз відважнійше.

В 1921 р. поділило воно українську Галичину — таксамо, як Польщу — на воєводства. При сім нарушило границю між Галичиною й Польщею, утворену Найвисшою Радою Мирокової Конференції 8. грудня 1919 р. й утворило львівське воєводство з земель по обох боках сеї границі, значить з земль Галичини і Польщі.

Побачивши, що великі державн антанти, які на основі Сен-Жерменського мира є суверенами Галичини, проти сього — зі становища міжнародного права **безправного** поділу Галичини на воєводства не запротестували, Польща пішла далі й заповіла, що думає перевести в Галичині вибори до польського сойму.

Щоби показати світови, нібито Галичина буде мати в польській державі окремі права, польський сойм ще перед виборами до нового сойму ухвалив закон про самоуправу воєводств львівського, станиславівського і тернопільського. Потім пішли відомі приготування до виборів.

Тепер треба було, щоб великі держави антанти **заборонили** Польщі переводити в Галичині вибори до польського сойму. Одначе вони сього не зробили.

Се мало той наслідок, що Польща перевела в Галичині вибори до польського сойму й сенату.

Як сі вибори випали, знаєте. **Український нарід,** хоч знаходився під загрозою найстрашнійшого терору польської окупаційної влади, **не взяв участи в виборах.**

Одначе се не перешкаджає Польщі голосити, що Галичина взяла участь у виборах до польського сойму й сенату і сим виявила свою волю належати до Польщі.

Начальник польської держави Пілсудський, відкриваючи новий сойм, мав навіть відвагу сказати, що тепер Польща може приступити до спокійної праці, бо вже має **певні** границі. Пілсудський видно думає, що сі „певні границі" здобула собі Польща, переводячи вибори в українській Галичині.

Бачучи, що й вибори в Галичині не зустрілися з протестом великих держав антанти, Польща рішилася на нове зарядженне, яке має всі риси анексії Галичини Польщею. А саме Польща готовиться перевести в Галичині **загальну бранку до польського війська.**

Доси брала Польща в Галичині до війска тільки Поляків і тих Жидів, які уважають себе Поляками.

Українців, поминувши окремі акти насильства, доси Польща до війска не брала.

Аж тепер збирається брати, чого доказом є відозва, яку оголосив у справі війскової бранки львівський магістрат. В сій відозві говориться:

„Рескриптом міністерства війскових справ, департамент X., з 24. падолиста 1922 р. ч. 6231 наказується **доповнення** поборового спису річників 1900 і 1901. Магістрат закликає всіх мущин, уроджених в 1900 і 1901 р., **без ріжниці народности й віроісповідання,** які постійно перебувають у громаді Львів і є польськими громадянами, щоби найдальше до 2-го грудня 1922 р. зголосилися в IV. департаменті магістрату в ціли зареєстрування з відповідними документами. Хто ухилиться від спису, буде караний по приписам і втратить польське громадянство".

Рівночасно доносять, що всі староства в Східній Галичині розіслали до всіх гр.-кат. парохіяльних урядів обіжник з наказом виготовити списи уроджених в 1900 і 1901 р.

Значить, польське правительство приготовляє в українській Галичині загальну бранку до польського війська.

Висше наведена відозва львівського магістрату звертається до тих мущин, уроджених в 1900 і 1901, без ріжниці народности й віроісповідання, **які є польськими громадянами.**

Зі становища **міжнародного права** ніхто з мешканців Східної Галичини не є польським громадянином, бо Східна Галичина не є частю польської держави. Польськими громадянами в Східній Галичині є тільки ті одиниці, які тут завандрували з Польщі.

І тому населенне Східної Галичини — не тільки українське, але навіть польське — не будучи громадянами Польщі, не є обовязане до служби в польськім війску.

Одначе Польща готовить для української Галичини **новий акт безправства й насильства:** загальну війскову бранку.

Не дивниця! Бачучи, що великі держави антанти, які є суверенами Східної Галичини, оставляють сей край на поталу Польщі, польське правительство йде від безправства до безправства, від насильства до насильства.

Проти всіх тих безправств і насильств Польщі український нарід Галичини мусить боронитися всіми способами.

І коли протести перед міжнародніми органами держав антанти і цілим культурним світом не помагають, то нехай світ не дивується, що український нарід рішився стати на важкий, кривавий шлях самооборони.

Прага, 8. грудня, 1922.

Д-р Михайло Лозинський.

Богдан Лепкий.

ПО НЕБЕС ВЕЛИКІМ, СИНІМ ПЛАЮ.

По небес великім, синім плаю
Зорі Бог розсипав, наче вівці,
А людий пустив, щоби в мандрівці
Життєвій ішли з землі до раю.

Зорі час, дорогу, місце мають
В безконечному світів просторі,
Люди-ж?—люди, наче човни в морі
По розбурханих хвилях блукають.

ФОНД СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

(Через „Свободу").

Теодор Гима з Newark, N. J. зложив $2.00

Попередно оголошено $11.50

ДОСІ ЗІБРАНІ $13.50

НА ФОНД УВЯЗНЕНИХ.

(Через „Свободу"

Теодор Гима з Newark, N. J. зложив $1.00

Попередно оголошено $4.00

ДОСІ ЗІБРАНО $5.00

Богдан Лепкий.

НА СВЯТИЙ ВЕЧІР.

Смеркається. Осніялий день
Між мурами тоне.
В печі червоний блис огень,
А в сінях вітер грає.

Той тихий і сумний настрій
Несе мене світами,
І я лечу на крилах мрій
До батька і до мами.

. . . .

Сніжок паде, як срібний пух,
Мороз малює квіти;
Накритий стіл, в куті дідух,
Пустують в сіні діти.

Знайшли собі свистун горіх
І свищуть в перегони;
Лящить в ушах діточий сміх,
З дзвінниці дзвонять дзвони.

Гей, кілько то минуло літ!
А я так добре чую
Кожухів шелесть, скрип чобіт,
І щиру пісню тую.

Далекий світ, великий час,
Пливуть літа рікою,
А я все памятаю вас,
Як йдете з колядою.

Ще й нині чую, як Юрко
Співає: „Бог предвічний",
Як сопраном пищить Федько,
Баском реве Зарічний.

Скрипливий наболілий спів,
Такий, як хлопські груди,
Та хто його раз зрозумів
До смерти не забуде.

Ще й нині бачу, як Федір
„Вінчоване" голосить.
Створились двері на розтвір
І батько в хату просить.

І починається річна
У пан-отця гостина.
Ціле село єднається,
Немов одна родина.

Засіли ґазди на лавках,
Найстарший на покуттю.
Тріщать склянки в сильних руках;
На стелю мечуть кутю.

Говорять, що важкі літа,
Не вродили ячмені,
Що правди їм ніде нема,
І—затискають жмені.

Говорять: оком де не кинь
Усюди кривда й горе;
Чи сяк, чи так, ти, хлопе, гинь,
Біда тебе поборе...

Говорять,—а слова летять
Молитвою до Бога.
Та чи дійдуть, чи долетять?
Щаслива їм дорога!...

Далекий світ, великий час,
Пливуть літа рікою,
Гей! Що чувати там у вас?
Чи йдете з колядою?

Чи ще живий, Федір, Юрко,
І мій сусід Зарічний?
Чи й нині, як колись, давно,
Співають: „Бог предвічний?"

Чи й нині мерегтять зірки
Над хатою старою?...
Гей, краю мій, не знаєш ти,
Як тужу за тобою!

Богдан Лепкий.

І Я МАВ СВІЙ РОЖЕВИЙ СОН.

І я мав свій рожевий сон,
Мені він раз лиш снився.
Ударив вітер до вікон,
Збудив мене, прогнав мій сон,
Мій сон, мій сон скінчився!

ХУСТИНА

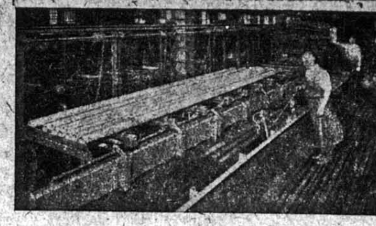
Чи то на те Божа воля,
Чи такая її доля?
Росла в найлах, виростала,
З сиротою покохалась;
Неборак, як голуб, з нею,
З безталанною своєю,
Од зіроньки до зіроньки
Сидять собі у вдівоньки, —
Сидять собі, розмовляють,
Пречистої дожидають.
Діждалися...

З Чигирину
По всій славній Україні
Заревли великі дзвони,
Щоб сідлали хлопці коні,
Щоб мечі-шаблі гострили
Та збірались на весілля,
На веселе погуляння,
На криваве залицяння.
У неділеньку та ранесенько
Сурми, труби вигравали;
В поход у дорогу славні [компанійці
До схід сонечка рушали.
Випровожала вдова свого сина,
Ту єдиную дитину,
Випровожала сестра свого [брата,
А сірому — сиротина.
Випровожала: коня напувала
До зірниці із криниці,
Виносила зброю — шаблю [золотую
І рушницю-гаківницю.
Випровожала три поля, три [милі,
Прощалася при долині,
Дарувала шиту шовками [хустину,
Щоб згадував на чужині.
Ой, хустино, хустиночко
Мережана, шита!
Тільки й слави козацької —
Сіделечко вкрити.

Вернулася, журилася,
На шлях битий дивилася,
Квітчалася, прибіралась,
Що-день Божий сподівалась;
А в неділеньку ходила
Виглядати на могилу.

Мина літо, мина й друге,
А на третє — линуть
Преславнії компанійці
В свою Україну.
Іде військо, іде й друге,
А за третім стиха —
Не дивися, безталанна!
Везуть тобі лихо:
Везуть труну дубовую,
Китайкою криту,
А за нею з старшиною
Іде, в чорній свиті,
Сам полковник компанійський,
Характерник з Січи;
За ним ідуть есаули,
Та плачуть, ідучи.
Несуть пани есаули
Козацькую збрую:
Панцирь битий порубаний,
Шаблю золотую,
Три рушниці-гаківниці
І три самопали;
А на зброї... козацькая
Кров позасихала.
Ведуть коня вороного, —
Розбиті копита,
А на йому сіделечко,
Хустиною вкрите.

Тарас Шевченко.

Частинний вид в фабриці Bridgeport Brass Company.

ЛЮДЯНІ ОБСТАВИНИ В БРІДЖПОРТСЬКІМ ПРОМИСЛІ

ЛЮДЯНЕ ПОВОДЖЕННЄ В ПРОВАДЖЕННЮ BRIDGEPORT BRASS CO. — ПРЕДСТАВНИЦТВО РОБІТНИКІВ. — НАГОРОДИ ЗА ДОБРІ ГАДКИ. — ГОЛОВА AMERICAN TUBE AND STAMPING CO. ВИЙШОВ З РЯДІВ РОБІТНИЧИХ.

Від нашого кореспондента.

Бріджпорт, 3. січня.

Поступовий дух в Бріджпорт відбивається в його промислових фабриках. Виглядалоби, що в грунті річи, одна фабрика є така сама як і друга; всі працюють — продукують товари і пробують робити гроші. В суги річи однак се не все — принайменьше не є се все в декотрих Бріджпортських фабриках. Чим більше я їх бачу, і чим частійше сходжуся з управителями їх, тим більше переконуюся, що поза інтереси бизнесові, людське положення відграває живу часть в провадженню многих Бріджпортських промислових фабрик.

Одною найбільше інтересною фабрикою в тім напрямку є BRIDGEPORT BRASS CO., котра має дві фабрики в місті Бріджпорт. Вона продукує бресові і мідяні плити, прути, дріт і рури. Вона продукує також спеціяльні вироби бресові як помпи до автомобілевих ґумових коліс і т. п., що виробляє або з прутів або плит сирого матеріялу.

BRIDGEPORT BRASS CO. поробила богато в напрямку технічного удосконалення бресового промислу. Її електричні печи вилювання, недавно поставлені, се надзвичайність. Є се перша виливарня в промислі, віддана цілковито виробам електрикою не зелізного металю на гандлеву стопу.

Уділи корпорації в більшости належать до урядників і керманичів і длятого заряд є в руках тих, котрі є найбільше інтересовані про добробут і інтерес як такий.

В BRIDGEPORT BRASS CO. однак добробут бизнесу значить також добробут її робітників. В розмові з п. Robert H. Booth, завідателем, я зауважав те глубоке почуття і високі засади які творять підставу компанічних плянів супроти своїх робітників. Можливо сей факт, що урядники та керманичі майже посідають фабрики, є причиною того людяного поводження і людяної дбайливости, що не можна бачити в богатьох корпораціях, котрих властителями є безліч уділовців, які ніколи не суть в близших зносинах з робітниками і яких обходять лишень зарібки з інтересу.

Треба зауважити, що 75 процент робітників в фабриці є се або чужинці або чужинецького походження. Є там між ними Словаки, Поляки, Українці, Литовці, Угорщани, Італійці, Югослави, Румуни і другі народности.

Першорядної ваги в BRIDGEPORT BRASS CO. є товариство Робітничого Представництва, посередництвом котрого робітники і завідателі корпорації конферують спільно над взаїмними справами через своїх правильно вибраних репрезентантів. Рівна репрезентація робітників і Управи становить Комітет Репрезентації Робітників. Після заяви п. Booth, сей плян виріс постепенно в значінне і силу в компанії протягом його чотирилітного істновання по нинішний день; посередництвом ріжних підкомісій комітет занимається охороною перед випадками в роботі, запомогою хорих, асекурацією, способами розривок і атлетичних вправ для цілої організації.

Робітники BRIDGEPORT BRASS CO. розуміють добру волю управи супроти них, а се показується між иншим їх запобігливостю і амбіцією в піддаванню думок управі для поліпшення продукції, уліпшення машинерії, щадження оливи, води та других уліпшень і щаджень. Компанія сими часами настановила $250.00 нагороди тому, хто піддасть гадку, котра буде принята, випробувана, яка защадить тисячу долярів річно для компанії. Комітети щадження фабрики виплатили $1.110.00 за таки гадки в послідних 3 роках.

Спільний комітет робітників і управи переводить інспекцію фабрики кождого місяця в цїли запримічення якоїнебудь небезпеки або несанітарних обставин які-б могли мати місце.
робітників.

Суть там також лонч-руми, де можна дістати здоровий і поживний харч по уміркованим цінам.

Відтак я оглянув AMERICAN TUBE AND STAMPING CO., котра є найбільша незалежна сталева фабрика в Ню Інґленд, продукуюча горячу і зимну сталь. П. Е. С. Mayo, голова компанії, в бесіді про його фабрику висказався доволі з запалом про сталевий бизнес.

„Є се приманчивий інтерес — він сказав. — Все є так важнє, велике, величаве. Приміром возьмемо кавалок зеліза 18 цалів через 22, через 72, і витягнемо його в горячий кавалок 120 цалів довгий, 4 цалі через 4. Ми уживаємо денно в пецах вісімдесять тонів плинної сталі. В ночи є се гарний образ, бачити горіючі печи і червоні стоплені зелізні кавалки."

„Тут в Бріджпорт є лишень одна така фабрика, наслідком чого місто є вільне від диму і грязи, що можна бачити там, де є богато таких фабрик в даній місцевости.

„Наша фабрика є на Long Island Sound і в літі там є все холодний вітер продуваючий з озера, де зразом є добра вода до купання і плавання.

„Наш робітничий персонал зложений майже з чужинців — Угорщан, Словаків, Поляків, Югослав, Італійців, Португійців і других. Суть се здорові вірні і роботящі робітники. Понад 500 з них працює в нас понад пять літ; богато понад десять.

„Кождий робітник в нашій фабриці більше як по рокови, дістає асекурацію на $500.00, яка побільшується по $100.00 річно, аж доки не дійде до $1000.00. Компанія платить премії.

„В нас є інжинер для охорони, котрого обовязком є придумувати способи охоронні, на які за послідних чотири роки ми виплатили понад пятьдесять тисяч долярів. В нас є три стації скорої помочи з доглядачками.

П. Mayo заявив з гордостю, що свою карієру почав від машиністи. Його фабрика і його карієра суть зразками американського поступу і поводження.

КОМУ ТРУДНІЙШЕ ПРАЦЮВАТИ

Брат із сестрою часто спорилися: кому з них робити трудніш? Брат каже, що йому трудніш у полі, а сестра — що їй трудніш вдома. От раз літом і помінялись вони роботами: сестра поїхала орати, а брат зостався вдома.

От, ідучи орачем, сестра й наказує братові

„Гляди-ж ти мені, не проспи череди, віджен икоров у череду, а овечок і телят у ватагу; та гляди, не запропасти курчат із квочкою, нагодуй їх, та щоб обід у тебе поспів, поки приїду і буханців напечи; та масла сколоти і щоб сколотини були: он там сухе просо, то стовчи пшона на кашу".

Загадала все й поїхала у поле.

Брат поки зібрався гнати скотину, а ватагу й череду вже прогнали; треба було бігом доганяти. Вернувся додому, та щоб шуліка не потаскав курчат, він позвязував їх шнурочком, привязав до квочки і пустив на двір, а сам став поратись у печі.

Бачив він, що сестра тоді і діжу місить і пшоно товче на кашу, як топиться у печі. От замісив він діжу і став разом у ступі пшоно товкти; а щоб за одним заходом сколотити і масло, привязав до пояса горщик із сметаною, бач, з такою гадкою, що, як товктиметься пшоно, то й масло сколотиться.

От тільки почав товкти пшоно в ступі, а квочка — кирр, кирр, а курчата як запищать!— він із ступи та на двір глянути, чого вони, та зачепивсь за лоnмаку і простягсь, — а горщик із сметаною розбивсь.

Дивиться він — аж здоровенний шуліка ухопив курча, а за ним потяглись усі курчата з квочкою, бо звязані були міцно.

Поки брат розглядав, куди поніс шуліка квочка з курчатами, тим часом убравсь кабан у хату, звалив діжу з тістом; воно поплило по хаті, а кабан у хату, звалив діжу з тістом; воно поплило по хаті, а кабан гнитає його на ввесь рот, а другий кабан порається біля пшона в ступі. А тут і в печі погасло.

Загадався брат, стоїть та думає, що йому робити, а вже давно — обідня пора. От уже і сестра повернулася з поля.

Приїхала сестра у двір, зирк — квочки нема. Мерщій розпрягла шкапу та в хату, та й питає брата:

„Де квочка з курчатами?"

„Де? Шуліка ухопив. Я позвязував курчат та й поприпинав до квочки, щоб шуліка невхопив якого, або щоб не порозбігались. Аж шуліка налетів, такий здоровенний, що й квочку поніс і курчат".

„А обідати наварив?"

„Наварив!... Коли і в печі погасло!"

„Масло сколотив?"

„Е, сколотив тобі! Побіг за квочкою, спіткнувся, а горщик розбився, і сметану собаки поїли".

„Та що це у тебе тісто по хаті?"

„Та бісові кабани! Я кинувся за квочкою, а вони в хату один діжу вивернув, другий пшони у ступі поїв".

„Так ти, бачу, все поробив?"

„Еге-ж, поробив! Поробиш за цими продовими шулікамн та кабанами".

„А я-ж зорала, що ти сказав, та, бач, у яку ще пору вернулась".

„Еге, там одно діло, а тут, ач, скільки наказала: і те зроби і друге зроби; де-ж його усе упорати?"

„А я-ж упораю кожного дня. От хо-то-ж і є! Не спорься, не кажи, що жінкам нічого робити".

КОРОЛЬ ГУЦУЛ

Що ти кажеш, що король наш
В Бога зорі завертає?
А король наш, кріль наш Гуцул
Зорі пасти й не гадає,
А в Сокільськім він дрімає,
А дріма вже років много!
Знаєш, брате мій, за віщо?
Я розкажу, за-для чого.

Десь давно-давно стояла
На Сокільськьому святиня,
Лади-Дажбога святиня,
Вся у рожах та в кедрині,
Вся з кришталю дорогого,
З мармору та злота кута,
Та в порфирі, та у парчі,
Мов княгиня одягнута.

У святині в середині
У просторій злотій залі
Два божки, два мармурові
На восадищах стояли:
Перший білий, як той лебідь
В синьо-золотому морі,
Другий чорний, як той ворон,
Як той чорний в Чорногорі.

В цю святиню пре-прекрасну
Тут сходилися що-літа
В празник Купала святого
Гуцули з усього світа.
Кріль же Гуцул перший з ними,
Перший він на всі Гуцули,
У лицарстві, богатирстві
Царі в світі йому не було.

Всі жертвенники палають
Пресвятому Білобогу,
І дванадцять білих комонь
Вводять легіні в чертоги;
Кожний комонь у порфирах
Та у золоті сияє!...
Лик довкола Білобога
Їх у піснях обсипає.

І дванадцять чорних комонь
Вводить другий лик в святиню.
Все в чорні в них, все чорно в [них:

І зубела і стремені;
Так обводить лик їх чорний
Довкола Чорнобога.
Той співає, цей дивиться,
Наче ворог, наче з рога,

І як стали раз по сьомий
Вони божків обіжати,
Аж параз — о, хто-б це здумав,
Хто-б не вжахся, милі браття!—
Оживають вам богове,
Та додолу, та до зброї...
И сам князь Гуцул вам не видів
Зроду бучи ще такої.

Так лиш грім у чорній хмарі,
Так лиш вється блискавиця.
Видить Гуцул, видить нарід,
Искра сипле, меч казиться...
Аж тут — горе! тричі горе!
Білобог став увивати.
А здуфалий кріль той Гуцул
Нуже з сього наругатись:

„Що ти, славний Білобоже?
Ти вступаєш цьому чорі?
Ха-ха-ха!... то-ж подивися,
Як шаблею Гуцул оре!"
І що оком лиш кліпнути,
Чорнобог вже д'землі веться.
„Видиш, славний Білобоже!
Так то в нас уз Уців беться"!

„И справді. Гуцуле, не згірше
Топищем це тим махаєш!
Та одну лиш правду в світі
Ти, небоже, ще не знаєш.
Що де бог із богом бьресь.
Не мішатись чоловіку!
І ця правда була вічно
Спокон світа, спокон віку.

„За-для того-ж у гору цю
В середину будь заклятий,
І „Сокільським" ме гора ця
Від сьогодня в світі зватись;
Бо аж доти, меш в ній спати
Ти по моїй божій волі,
Аж на Купала одного
Пущу своєї я сокола.

„Пущу сімсот семикрати
З свої світлої палати,
І будуть вони цю гору
Семикрать аж облітати.
Провалися в неї, княже!
І з садами і з святинью
І ватагою своєю,
Що сміялась з мене нині!"

Бог промовив, — і сталася
Та страшная божа воля:
Князь, святиня і ватага
Провалилися додому!...
Як і комонь, так і всадник,
Всі залізним сном дрімають,
Та на Купала святого
Тих соколів дожидають.

А на Купала що сім рік
Бог на хвиль сім з сну їх [будить
І протягнись сюди-туди
Князь гука на свої люди,
А гука, що розприжесь
І святиня і палата:

„Нуте, Уці, годі спати!
Час мабуть би вже вставати!
„Ти же скорше, чуро-епоху,
Подивися по надвірю,
Чи соколів не зїслав ще,
Що так гарно весь мир!
А як ні... як собі схоче,
А ми мемо, хлопці, спати
Та до бою, та до рати
З чортом сили добірати!"...
И знов на сім рік усипає,
І лицарство і отроки...
Доки, княжо, спати будеш,
І дрімати доки — доки?!...
„Не журись, вкраїнський роде!
Коли встану, то вже встану.
І поборю, о! поборю
Твою долю ту погану!"

Осип Федькович.

HIP'S GREATEST SHOW

"Better Times" (Ліпші часи), осьмий з ряду репертуар Charles Dillingham-а в Гіподромі, пічне девятнайцяту з ряду виставу в надходячім тижни. Ся вистава під проводом R. H. Burnside, генерального директора сего великого театру сповнила предсказанний успіх в котрім предсказано, що се буде одна з найпопулярнійших і найгарнійших вистав в історії Гіподрому, яку відвідали далеко більші маси людий ніж коли небудь в минувших сезонах.

Сей успіх „Ліпших часів" цілком зрозумілий, позаяк є се одна з найбільших вистав Гіподрому. В її шістнайцять чудових сценеріях є занятих більще сотки передових актовів, балети з 300 осіб, хори з 300 осіб, понад 100 пливаків, 100 кловнів і 100 тренованих звірят. В програму входять всякі штуки, ось як Orlando's Wonderful Horses, the Long Tack Sam хінська трупа акробатів; Torbay, Patrick & Francisco, the Bell Brothers, Power's Dancing Elephants, the Three Bobs and Jocko, the $50.000 Crow, George Herman, Claudius & Scarlet, the Berlo Sisters and Marceline.

Пополудневі вистави „Ліпших часів" відбуваются що дня, тикети можна набувати все на вісім тижнів наперед.

ЗВІДКИ БЕРЕТЬСЯ ХЛІБ У МІСТІ?

Дитина дістала від матері булочку. Булочка була добра випечена і смашна. Дитина й питає в матері:

„Люба матусю, звідки ми маємо таку добру булочку?

Мати відповіла:

„Я купила її в пекаря".

Пішла дитина до пекаря й питає:

„Пане пекарю, звідки ви маєте такі добрі булочки?"

Пекарь засміявся й каже:

„Булочки я роблю всі сам. Хочеш побачити, як я їх роблю, то приглянься".

Пішла дитина з пекарем і вони ввійшли до великої хати. Тут лежали на довгих дошках усякі хліби й булки, а було їх багато-багато. Дитина не могла їх і почислити. Всі вони були такі мякі й бліді, що неможна було їсти.

Тоді дитина просить пекаря:

„Покажіть мені ті темні, пахучі булки, що їх можна їсти".

Пекарь засміявся знов і сказав:

„Сідай ось тут, зараз побачиш".

Потім всунув він хліби й булки — між ними були навіті бублики — у велику піч, а дитина подумала собі:

„Там вони всі згорять".

Але вони не згоріли. Пекарь витягнув їх назад і вони були темні й пахучі.

Дитина спитала далі:

„Пане пекарю, звідки ви берете ті мягкі хліби й були, що їх сажаєте в піч?"

„Я зроблю їх із тіста, а тісто мішу з борошна й води. Як хочеш побачити, звідки беретьса борошно, йди до мельника".

Пішла дитина до мельника. По дорозі зустріла селянина, що віз на возі два мішки. Селянин їхав до млина. Дитина пішла з ним.

Що було в цих мішках? — Багато тисячів зернят.

Мельник поміг селянинові занести ті мішки до млина. Тут були два камені, що обертали-ся один над другим. Мельник насипав збіжжя між них, а камені розтерли зерно на дрібне борошно. Одежина дитинки зовсім побіліла, так куряво розносилось борошно на всі боки. І мельник вибілився і селянин також.

Млин торохтів, аж дитині було страшно. Як селянин виходив, дитина стала його просити:

„Пане господарю, візьміть мене з собою й покажіть мені, звідки берете те зерно".

Селянин сказав:

„Ходи! Побачиш!"

Узяв дитину на віз, завіз її до своєї хати і завів до стодоли. Там молотили два парубки своїми ціпами: „Стук! Стук!" Вони били ними по снопках збіжжя, вибивали зерно з колосся, й зерно висипалося на тік.

Аж тепер зрозуміла дитина, звідки береться хліб у місті.

Напишіть, як з чого і звідки беруться вареники.

ДОПИСІ

ҐЕРІ, ІНД.

На Негайну Допомогу Рідному Краєви.

Гурток Українців в Ґері, почувши крик рідного краю „на поміч!" відгукнувся тим, що зібрав лепту на допомогу рідним борцям. Ми порішили, що не спічнемо збирати жертв поти, поки вражі наїзники не зістануть вибиті або не вступляться із нашої землі. Хай буде добра слава усім, що не замкнули своїх сердець, як почули стогін мученого народу, свого, рідного, власного!

На негайну поміч галицькій Україні жертвували: по 5 дол.: М. Софяк, С. Кухар, С. Лабой; по $3: А. Гайванович; по $2: І. Гринєвич, А. Крушинський, М. Ворохіб; по $1: М. Чубатий, І. Провазник, І. Лаврівський, М. Лаврівська, Г. Лаврівський, Ф. Гриневич (6-літний хлопчик), А. Цибак, В. Андрусяк, С. Стечик, С. Габла; по 50 цнт.: Г. Габла, П. Їж, К. Маркевич, Д. Стечик, Ю. Клиса; по 25 цнт.: І. Жук. — разом $36.75.

Ці гроші відіслано до нашого представництва у Вашингтоні.

НЮ КЕНСИНГТОН, ПА.

Віче в справі Негайної Допомоги Рідному Краєви.

Дня 17-го грудня відбулися збори в справі негайної помочі рідному краєви. Збори отворив о. Павло Процько, почім вибрано президію до перепровадження зборів. Зістали вибрані: Василь Калиновський предсідателем, Григорій Волошинович касієром, осип Мадюк секретарем. Відтак о. Павло Процько забрав голос та представив життя Українців в Галичині. Як наочний свідок він зясував, яку нужду терпить наш народ, які знущання. Він знає це із власного досвіду, бо перебув усьо сам. Він також закоштував ляцьких ласк, коли сидів у польській тюрмі. Бесідник завізвав всіх, щоби горнулися до „Обеднання", та щоби складали народний податок. Ухвалено вислати телеграми до сенатора і конгресмена у Вашингтоні, почім приступлено до збірки на фонд негайної помочі, на що жертвували слідуючі: по $10.00: Михайло Мізюк і Теодор Филипів; по $5.00: о. П. Процько, Микола Ущиновський, Дм. Скрабут, І. Швець, А. Пахольчак, М. Лешковяк, І. Блажовський, С. Котула; по $2.00: Т. Климашко, О. Мілько, А. Василик, А. Гарачмак, С. Цепенюк, І. Подольський, М. Новак, П. Волошинович, М. Ревак, О. Мадюк, І. Лобур, С. Дмитрів; по $1.00: В. Калиновський, В. Кузмиха, К. Луцевич, І. Тимочко, І. Балабан, І. Лобур, М. Гарачмак, М. Різник, І. Біляввський, О. Чіжма, В. Кузмиха, П. Боднар — разом зібрано $96.00. Попередно жертвувало бр. св. Михаїла (від. У. Н. Союза) $20.00, Г. Волошинович і І. Лобур по $1.00. Разом вислано з ню-кенсинґтонської громади $118.00.

Григорій Волошинович.